

**МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ  
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ  
ФАКУЛЬТЭТ МІЖНАРОДНЫХ ЗНОСІН  
КАФЕДРА КРАІНАЗНАЎСТВА УСХОДУ**

**КРЫЦУК-ТАРАСАЎ**  
Мікіта Іванавіч

**ДАСЛЕДАВАННЕ ЭКСПЛІЦЫТНАСЦІ І ІМПЛІЦЫТНАСЦІ  
МОЎНЫХ КАТЭГОРЫЙ У СТАРАЖЫТНАКІТАЙСКАЙ МОВЕ  
(НА ПРЫКЛАДЗЕ ТЭКСТУ 莊子 «ДЖУАНДЗЫ»)**

Анатацыя магістарскай дысертацыі

Спецыяльнасць 1-23 80 10 Усходазнаўства

**Навуковы кіраўнік:**

доктар філалагічных навук,  
прафесар кафедры ўсходніх моў  
Гардзеі Аляксандр Мікалаевіч

**МІНСК, 2022**

## АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА ПРАЕКТА

Праект 104 с., 61 крыніца

**Ключавыя словы:** ІМПЛІЦЫТНЫ СЕМАНТЫЧНЫ ЛАНЦУГ; МІНІМАЛЬНЫ (ЯДЗЕРНЫ) СЕМАНТЫЧНЫ ЛАНЦУГ; ЭКСПЛІЦЫТНЫЯ СІНТАКСІЧНЫЯ КАНСТРУКЦЫІ; МАДЭЛЬ СВЕТУ; ІМПЛІЦЫТНАЯ ЁЎНІВЕРСАЛЬНАСЦЬ; ПРАМАЯ ПРЭДЫКАЦЫЯ; АДВАРОТНАЯ ПРЭДЫКАЦЫЯ; ВІРТУАЛЬНЫ ЛАНЦУГ; МЕТАСЕМАНТЫЧНАЕ ЗНАЧЭННЕ; МОЎНАЯ КАТЭГОРЫЯ; ІМПЛІЦЫТНЫЯ ЭЛЕМЕНТЫ; ЭКСПЛІЦЫТНЫЯ ЭЛЕМЕНТЫ; ПАВЕРХНЕВЫ СІНТАКСІС; ЭКСПЛІКАЦЫЯ ІМПЛІЦЫТНАГА ЛАНЦУГА.

**Аб’ект даследавання:** імпліцытна-семантычныя і экспліцытна-сінтаксічныя характарыстыкі старажытнакітайскай мовы.

**Прадмет даследавання:** заканамернасці ўзаемасувязі дадзеных характарыстык на прыкладзе ўрыўка з тэксту 《莊子》 («Джуандзы»).

**Мэта даследавання:** вызначэнне заканамернасцяў эксплікацыі імпліцытных элементаў у старажытнакітайскай мове.

**Метады даследавання:** індукцыя, дэдукцыя, аналіз, сінтэз, абстрагаванне, апісальны метада, метада кампанентнага аналізу, метада рэкурсіўнай рэканструкцыі, камбінатарны метада, супастаўляльны метада, метада вымярэння.

**У рэзультате даследавання** быў праведзены комплексны імпліцытна-семантычны і экспліцытна-сінтаксічны разбор сказаў і іх элементаў старажытнакітайскай мовы разгледжанага тэксту; ажыццяўлены імпліцытна-семантычны, экспліцытна-паслоўны і літаратурны пераклады разгледжанага тэксту; апісаны асноўныя спосабы і заканамернасці эксплікацыі імпліцытных элементаў, праведзены статыстычны разгляд эксплікавання элементаў мінімальнага (ядзернага) семантычнага ланцуга і прадукта ў разгледжаным тэксце старажытнакітайскай мовы; распрацаваны фрагменты віртуальнага ланцуга для простага сказа старажытнакітайскай мовы; ажыццяўлена прыкладная класіфікацыя метасемантычных значэнняў знакаў алфавіта сінтаксіса (ЗАС) старажытнакітайскай мовы, зарэгістраваных у разгледжаным тэксце.

**Значнасць праекта:** вынікі даследавання могуць быць прыменены пры распрацоўцы метадалогіі аперыравання імпліцытным ланцугом любой натуральнай мовы ў цэлым і старажытнакітайскай мовы ў прыватнасці, уключаючы разбор і апісанне, пераклад, рэдагаванне і стварэнне тэкстаў.

## ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЕКТА

Проект 104 с., 61 источника

**Ключевые слова:** ИМПЛИЦИТНАЯ СЕМАНТИЧЕСКАЯ ЦЕПОЧКА; МИНИМАЛЬНАЯ (ЯДЕРНАЯ) СЕМАНТИЧЕСКАЯ ЦЕПОЧКА; ЭКСПЛИЦИТНЫЕ СИНТАКСИЧЕСКИЕ СТРУКТУРЫ; МОДЕЛЬ МИРА; ИМПЛИЦИТНАЯ УНИВЕРСАЛЬНОСТЬ; ПРЯМАЯ ПРЕДИКАЦИЯ; ОБРАТНАЯ ПРЕДИКАЦИЯ; ВИРТУАЛЬНАЯ ЦЕПОЧКА; МЕТАСЕМАНТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ; ЯЗЫКОВАЯ КАТЕГОРИЯ; ИМПЛИЦИТНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ; ЭКСПЛИЦИТНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ; ПОВЕРХНОСТНЫЙ СИНТАКСИС; ЭКСПЛИКАЦИЯ ИМПЛИЦИТНОЙ ЦЕПОЧКИ.

**Объект исследования:** имплицитно-семантические и эксплицитно-синтаксические характеристики древнекитайского языка.

**Предмет исследования:** закономерности взаимосвязи данных характеристик на примере отрывка из текста 《莊子》 («Чжуанцзы»).

**Цель исследования:** определение закономерностей экспликации имплицитных элементов в древнекитайском языке.

**Методы исследования:** индукция, дедукция, анализ, синтез, абстрагирование, описательный метод, метод компонентного анализа, метод рекурсивной реконструкции, комбинаторный метод, сопоставительный метод, метод измерения.

**В результате исследования** был проведен комплексный имплицитно-семантический и эксплицитно-синтаксический разбор предложений и их элементов древнекитайского языка рассматриваемого текста; осуществлены имплицитно-семантический, эксплицитно-пословный и художественный переводы рассматриваемого текста; описаны основные способы и закономерности экспликации имплицитных элементов, проведено статистическое рассмотрение экспликации элементов минимальной (ядерной) семантической цепочки и продукта в рассматриваемом тексте древнекитайского языка; разработаны фрагменты виртуальной цепочки для простого предложения древнекитайского языка; проведена прикладная классификация метасемантических значений знаков алфавита синтаксиса (ЗАС) древнекитайского языка, зарегистрированных в рассматриваемом тексте.

**Значимость проекта:** результаты исследования могут быть применены при разработке методологии оперирования имплицитной цепочкой любого естественного языка в целом и древнекитайского языка в частности, включая разбор и описание, перевод, редактирование и создание текстов.

## GENERAL DESCRIPTION OF WORK

Work has 104 p., 61 sources

**Key words:** IMPLICIT SEMANTIC CHAIN; MINIMAL (CORE) SEMANTIC CHAIN; EXPLICIT SYNTAX STRUCTURES; MODEL OF THE WORLD; IMPLICIT UNIVERSALITY; DIRECT PREDICATION; REVERSE PREDICATION; VIRTUAL CHAIN; METASEMANTIC MEANING; LANGUAGE CATEGORY; IMPLICIT ELEMENTS; EXPLICIT ELEMENTS; SURFACE SYNTAX; EXPLICATION OF THE IMPLICIT CHAIN.

**The object of the research:** implicit-semantic and explicit-syntactic characteristics of the ancient Chinese language.

**The subject of the research:** patterns of interrelation of these characteristics on the example of an excerpt from the text 《莊子》 (“Zhuangzi”).

**The purpose of the research:** the defining of patterns of explication of implicit elements in the ancient Chinese language.

**The methods of research:** induction, deduction, analysis, synthesis, descriptive method, method of component analysis, method of recursive reconstruction, combinatorial method, comparative method, method of measurement.

**As a result of the research** a complex implicit-semantic and explicit-syntactic analysis of sentences and their elements of the ancient Chinese language of the analyzed text was carried out; implicit-semantic, explicit-word-by-word and literary translations of the analyzed text were carried out; the main methods and regularities of the explication of implicit elements were described; fragments of a virtual chain for a simple sentence of the ancient Chinese language were developed; an applied classification of the metasemantic meanings of the signs of syntax alphabet (SSA) of the ancient Chinese language, registered in the analyzed text, was developed.

**The significance of the work:** the results of the research can be applied while developing methodology for operating with the implicit chain of any natural language in general and the ancient Chinese language in particular, including analysis and description, translation, editing and creation of texts.